

Številka: 007-38/2010/2
Datum: 27. 05. 2010

MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
Direktorat za zakonodajo s področja pravosodja

Ga. Andreja Lang, generalna direktorica

ZADEVA: Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o izvršbi in zavarovanju - mnenje Informacijskega pooblaščenca

ZVEZA: Vaš dopis št. 007-60/2010/25 in gradivo z dne 12. 5. 2010

Informacijski pooblaščenec (v nadaljevanju Pooblaščenec) na podlagi prvega odstavka 48. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 – UPB1; v nadaljevanju: ZVOP-1) daje mnenje k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o izvršbi in zavarovanju (v nadaljevanju: predlog ZIZ-H); EVA 2009-2011-0019. V mnenju se Pooblaščenec dotika le določb v zvezi z obdelavo osebnih podatkov.

K 1. členu predloga ZIZ-H

Predlog ZIZ-H spreminja veljavno ureditev pridobivanja osebnih podatkov iz 4. in 40. člena ZIZ, tako da se bistveno širijo pooblastila izvršitelja za pridobitev osebnih podatkov od upravljavcev (državnih organov, nosilcev javnih pooblastil, drugih pravnih oseb, samostojnih podjetnikov, oseb, ki samostojno opravljajo poklic) in se približujejo pooblastilom sodišč¹. Izvršitelj tako od upravljavcev lahko pridobi naslednje podatke, ki se nanašajo na dolžnika (predlogi Pooblaščenca za dopolnitev in pripombe so dopisane k posameznim alinejam):

1. osebno ime,
2. naslov stalnega ali začasnega prebivališča,
3. datum rojstva,
4. EMŠO,
5. davčno številko,
6. podatke o višini plače in drugih osebnih prejemkih in njihovih izplačevalcih ter podatke o rubežih in administrativnih prepovedih na plačo in druge osebne prejemke,
7. številke denarnih računov pri organizacijah za plačilni promet, stanje in promet na teh računih ter podatke o rubežih na teh računih,
8. številke računov vrednostnih papirjev in drugih finančnih instrumentov ter stanje in promet na teh računih,
9. podatke o obstoju in stanju drugih dolžnikovih depozitov pri banki, borznoposredniški družbi ali drugi osebi,
10. podatke o delnicah in deležih v gospodarski družbi ali drugi udeležbi v pravni osebi,
11. podatke o nepremičninah, na katerih ali glede katerih ima dolжник premoženjske pravice,
12. podatke iz evidence registriranih motornih in priklopnih vozil,
13. podatke iz registra plovil in letal,
14. podatke iz drugih evidenc premoženja (katere podatke in iz katerih evidenc?).

¹ Sodišče je sicer po drugem odstavku 1. člena predloga ZIZ-H od upravljavcev podatkov ali zbirk podatkov upravičeno pridobiti tudi druge podatke, pomembne za uspešno izvedbo izvršilnega postopka, vendar je nabor osebnih podatkov v prvem odstavku tako širok, da si skoraj ni moč zamisliti podatka, ki bi bil za izvršbo pomemben, pa v prvem odstavku še ni zajet. Poleg tega iz četrtega odstavka izhaja, da izvršitelj lahko za namen izvršbe obdeluje tudi tiste osebne podatke, ki jih po drugem odstavku lahko pridobi le sodišče.

15. podatke o pokojninskem in zdravstvenem zavarovanju (ali so ti podatki sploh pomembni za izvršbo, če so, ali se nanašajo na obvezno ali prostovoljno pokojninsko in zdravstveno zavarovanje in kateri od zavarovalniških podatkov so pomembni za izvršbo?),

16. podatke o življenjskih in premoženjskih zavarovanjih (katere podatke, kaj, če se police ne da predčasno razdreti, kaj, če se jo lahko razdre šele po določenem obdobju?),

17. podatke davčne uprave iz dohodninskih napovedi (katere podatke, koliko stare?),

18. podatke o drugih premoženjskih pravicah dolžnika (katere podatke, o katerih pravicah?),

18.a podatke o osebnem imenu in naslovu prebivališča dolžnikovega zakonca, zunajzakonskega partnerja ali osebe, s katero živi v istospolni skupnosti po zakonu, ki ureja registracijo istospolne partnerske skupnosti², podatke o trajanju takšne skupnosti, in podatke o njihovem premoženju, ki so ga pridobili v času trajanja teh skupnosti (katere podatke, iste kot za dolžnika samega?) 19. identifikacijske podatke iz 16. a člena tega zakona o pogodbenih strankah, prepis listine o razpolaganju, če je nima, pa podatke o vsebini pravnega posla, ki se nanašajo na:

a) odplačna razpolaganja, s katerimi je dolžnik v zadnjem letu z dejanjem ali opustitvijo razpolagal s svojim premoženjem v korist tretjih oseb;

b) odplačna razpolaganja, s katerimi je dolžnik v zadnjih treh letih z dejanjem ali opustitvijo razpolagal s svojim premoženjem v korist zakonca, krvnega sorodnika v ravni vrsti ali stranski vrsti do četrtega kolena ali sorodnika v svaštvu do četrtega kolena;

c) neodplačna razpolaganja, razen običajnih priložnostnih daril, nagradnih daril in daril iz hvaležnosti, če so sorazmerna premoženjskim možnostim dolžnika, storjena v zadnjih treh letih.

Iz obrazložitve izhaja, da se izvršitelj pri pridobivanju osebnih podatkov več ne bo izkazoval z listino, ki bi dokazovala njegovo določitev za izvršitelja v konkretnem postopku, pač pa le s sklepom o izvršbi. Pooblaščenec meni, da takšna sprememba ni primerna. Upravljavec mora biti prepričan, da daje osebne podatke izvršitelju, ki je angažiran v konkretnem izvršilnem postopku, in ne kateremukoli od njih. **Kolikor bo torej izvršitelj določen v sklepu o izvršbi, se bo lahko izkazoval z njim. Kolikor pa izvršitelj v sklepu o izvršbi ne bo določen, takšen sklep o izvršbi po prepričanju Pooblaščenca ne bo podlaga za pridobitev osebnih podatkov od upravljavca.** Zaradi jasnosti Pooblaščenec predlaga, da se dopolni tretji odstavek 1. člena predloga ZIZ-H, tako da glasi:

»Izvršitelj se mora za pridobitev podatkov iz prvega odstavka tega člena izkazati s sklepom o izvršbi na podlagi izvršilnega naslova ali s pravnomočnim sklepom o izvršbi na podlagi verodostojne listine, iz katerega je razvidno, da je v konkretnem izvršilnem postopku določen za izvršitelja.«

Enake osebne podatke sme po petem odstavku 1. člena predloga ZIZ-H o dolžniku pridobiti upnik³. Za njihovo pridobitev pa lahko pooblasti tudi izvršitelja. **Pooblaščenec meni, da takšna rešitev ni primerna.** Iz predloga ZIZ-H namreč izhaja povečana vloga sodišč v postopkih izvršbe, tudi izvršiteljev. Glede na velika pooblastila izvršiteljev, ki aktivno delujejo v smeri iskanja dolžnikovega premoženja in povečevanja možnosti poplačila upnikovega dolga, torej ni več nobenega razloga, da enaka pooblastila za pridobitev osebnih podatkov ohranijo tudi upniki. Še posebej ni videti razloga, iz katerega bi upniki za pridobitev osebnih podatkov dolžnika (ki jih lahko pridobijo tako upniki kot tudi izvršitelji) pooblastili izvršitelja (razen, če niste mislili, da upnik primarno lahko podatke pridobiva sam, in šele, če se odloči, da pooblasti izvršitelja, ta prevzame to pravico na podlagi upnikovega pooblastila). **Pooblaščenec predlaga, da se pooblastila za pridobitev osebnih podatkov s strani upnika bistveno skrajšajo (saj bo zanj po predlogu ZIZ-H aktiven izvršitelj, v nekaterih primerih pa tudi sodišče, upnik pa se bo kot stranka postopka s pridobljenimi osebnimi podatki dolžnika lahko seznanil.);** tudi v postopkih ugotavljanja skupnega premoženja zaradi izvršbe na to premoženje in postopkih izpodbijanja dolžnikovih pravnih dejanj), tako da se peti odstavek 1. člena spremeni in glasi:

»Upravljavec podatkov ali zbirke podatkov je dolžan upniku, ki izkaže pravni interes z izvršilnim naslovom, na podlagi katerega je mogoče po tem zakonu predlagati izvršbo, na njegovo zahtevo, ne glede na državljanstvo oziroma državo, ki ji upnik pripada, posredovati identifikacijske podatke iz 16. a člena tega zakona. Te podatke sme upnik uporabljati samo za potrebe izvršilnega postopka.«

² Pri istospolnih skupnostih samo v razmislek, da bi morda besede »... po zakonu, ki ureja registracijo istospolne partnerske skupnosti ...« črtali. Registriranih istospolnih skupnosti je namreč še vedno zelo malo. Bi morda pustili samo istospolne skupnosti, katerih preverjanje bi bilo podobno kot za izvenzakonske skupnosti, torej na podlagi t.i. notornih dejstev.

³ Edino izjemo predstavljajo podatki iz 17. točke – podatki davčne uprave iz dohodninskih napovedi.

Šesti odstavek naj se izpusti.

Takšna ureditev bo prinesla več reda na področje obdelave osebnih podatkov za potrebe izvršilnega postopka in tudi razbremenila upravljavce osebnih podatkov, saj jih bodo od njih zahtevali le izvršitelji in sodišča, slednja pa jih že pretežno pridobivajo po elektronski poti. In vsaj za te osebne podatke, do katerih imajo sodišča elektronski dostop, aktivnost upnika in izvršitelja sploh ne bi bila potrebna. Pooblaščenec se sicer sprašuje, zakaj sodišča dostop do vseh možnih zbirk osebnih podatkov sploh imajo, če jih ne uporabljajo in celotno breme »prevalijo« na izvršitelja in upnika.

Pooblaščenec nasprotuje sedmemu odstavku 1. člena predloga ZIZ-H, po katerem upravljavec o zahtevi za pridobitev osebnih podatkov ne sme obvestiti dolžnika in predlaga, da se ta del določbe izpusti. **Varstvo pravic posameznika, med drugim pravice do vpogleda v lastne osebne podatke in seznanitve s seznamom uporabnikov, katerim so bili posredovani osebni podatki, kdaj, na kakšni podlagi in za kakšen namen, je mogoče omejiti le izjemoma – pod pogoji iz 36. člena ZVOP-1.** Po citiranem določilo je pravice posameznika na področju varstva osebnih podatkov dopustno omejiti le, iz razlogov varstva suverenosti in obrambe države, varstva nacionalne varnosti in ustavne ureditve države, varnostnih, političnih in gospodarskih interesov države, izvrševanja pristojnosti policije, preprečevanja, razkrivanja, odkrivanja, dokazovanja in pregona kaznivih dejanj in prekrškov, odkrivanja in kaznovanja kršitev etičnih norm za določene poklice, iz monetarnih, proračunskih ali davčnih razlogov, zaradi nadzora nad policijo in varstva posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, ali pravic in svoboščin drugih. **Noben od teh razlogov ne podpira nameravane ureditve, zato jo je v tem delu po mnenju Pooblaščenca potrebno spremeniti.** Sedmi odstavek 1. člena predloga ZIZ-H naj glasi:

»Upravljavec podatkov mora upravičenim osebam iz tega člena nemudoma sporočiti zahtevane podatke.«

K 8. členu predloga ZIZ-H

Člen določa obvezne identifikacijske podatke dolžnika, ki jih mora upnik navesti v predlogu za izvršbo. Identifikacijski podatki o dolžniku, ki je fizična oseba, so:

1. osebno ime in naslov prebivališča ter
2. datum rojstva ali EMŠO ali davčna številka ali drug enakovreden identifikacijski podatek.

Pooblaščenec predlaga, da naj enako kot po tretjem odstavku 23. člena predloga ZIZ-H velja za predlog za izvršbo na podlagi verodostojne listine⁴ velja tudi ob predlogu za izvršbo na podlagi izvršilnega naslova. Tako naj se v 20. členu predloga ZIZ-H doda nov drugi odstavek v enakem besedilu kot je naveden v tretjem odstavku 23. člena predloga ZIZ-H.

Podatki o osebnem imenu in naslovu prebivališča bodo dolžnika v večini primerov enoznačno identificirali, zato naj podatki o datumu rojstva ali EMŠO ali davčni številki ali drugem enoličnem identifikatorju, ne bodo obvezni. Obvezno navajanje teh podatkov (tudi, če v večini primerov za identifikacijo niso potrebni) bi nesorazmerno povečalo obdelavo teh podatkov »za vsak slučaj«, kar z vidika varstva osebnih podatkov ni sprejemljivo. Kolikor bi osebno ime in naslov prebivališča za identifikacijo ne zadoščala, bo upnik podatke iz 2. točke 8. člena predloga ZIZ-H lahko (kot sedaj) pridobil od upravljavcev zbirk osebnih podatkov na podlagi izvršilnega naslova.

K 12. členu predloga ZIZ-H

Po predzadnjem odstavku lahko dolžnik, ki z verjetnostjo izkaže, da posamezni posredovani podatki (o njegovem premoženju) zadostujejo za poplačilo upnika, zadrži razkritje nadaljnjih podatkov. Rešitev je sicer primerna, vendar je po mnenju Pooblaščenca pomanjkljiva v izvedbi. Komu naj namreč dolžnik verjetno izkaže, da bodo razkriti podatki zadoščali za poplačilo in s tem prepreči nadaljnje razkrivanje;

⁴ Člen določa: »Če upnik ne razpolaga z identifikacijskim podatkom iz 2. točke prvega odstavka 16.a člena tega zakona, mu ga v predlogu za izvršbo ni treba navesti, če sodišče ob preverjanju v elektronsko dosegljivih evidencah lahko dolžnika nedvoumno identificira na podlagi ostalih identifikacijskih podatkov iz 16.a člena tega zakona, ki so v predlogu za izvršbo«.

upniku ali izvršitelju ali sodišču. In kdo od njih odloči, ali se bo dolžnik resnično lahko izognil nadaljnjemu razkrivanju podatkov o svojem premoženju.

Pooblaščenec predlaga, da predlagatelj premisli o odprtih vprašanih in jih uredi.

K 25. členu predloga ZIZ-H

V drugem odstavku člen sodišče odvezuje odgovornosti za resničnost podatkov v sklepu o izvršbi⁵. Pooblaščenec meni, da sodišče za resničnost podatkov, ki jih je v predlogu navedel upnik, sicer ne more odgovarjati, **mora** pa vselej preveriti točnost tistih osebnih podatkov, ki jih je v predlogu za izvršbo navedel upnik (osebno ime, naslov prebivališča in druge, če so glede na fazo izvršbe potrebni). Z ozirom na dejstvo, da imajo sodišča elektronski dostop do največjih in za izvršbo najpomembnejših zbirk osebnih podatkov v javnem sektorju, po mnenju Pooblaščenca ni sprejemljivo, da v sklepu o izvršbi navaja napačne podatke – v škodo dolžnikov (ki morda to niti niso, če je upnik navedel napačne identifikacijske podatke?).

K 41. členu predloga ZIZ-H

Po petem odstavku tega člena je organizacija za plačilni promet pred pošiljanjem obvestila sodišču o tem, da dolžnik na računu nima nobenih rubljevih sredstev, dolžna v njej dostopnih evidencah preveriti, ali ima dolžnik sredstva pri kateri drugi organizaciji za plačilni promet in poslati sklep o izvršbi novi organizaciji za plačilni promet oziroma več novim organizacijam za plačilni promet ter o odstopu sklepa obvestiti sodišče. Sodišče samo vpogleda v register transakcijskih računov šele, če od organizacije za plačilni promet prejme obvestilo o tem, da sredstev za poplačilo dolžnik nima. Pooblaščenec se sprašuje, zakaj sodišče tega ne more narediti že prej, zakaj zakonodajalec najprej breme prevali na organizacije plačilnega prometa, ki nimajo dostopa do registra TRR in šele nato to nalogo naloži sodišču? Iz besedila določbe namreč Pooblaščenec tudi ni mogel ugotoviti, v katero evidenco naj bi organizacija za plačilni promet sploh lahko vpogledala, niti kakšna je verodostojnost teh podatkov. To pa je pomembno, saj se organizacijam za plačilni promet, pri katerih ima dolžnik domnevno odprte račune, razkrivajo njegovi osebni podatki. Glede na določbe ZPlaSS⁶ so v register transakcijskih računov upravičene vpogledati le:

1. osebe, ki so na podlagi pravnomočnega izvršilnega naslova upravičene predlagati postopek izvršbe ali zavarovanja zoper imetnika transakcijskega računa v skladu z zakonom, ki ureja izvršbo in zavarovanje, ali z drugim zakonom, ki določa postopek prisilne izvršitve terjatev,

2. sodišča in drugi organi, ki opravljajo dejanja v postopku izvršbe ali drugih postopkih, ki jih vodijo v okviru svojih pristojnosti.

Ker organizacij za plačilni promet po mnenju Pooblaščenca ni mogoče šteti za upravičenca ne po prvi ne po drugi točki, register TRR po ZPlaSS pa je edina evidenca TRR, ki ji je priznana verodostojnost, Pooblaščenec predlaga, da predlagatelj premisli o primernosti rešitve, po kateri organizacija za plačilni promet išče dolžnikove račune v »njej dostopnih evidencah«, saj zaveza k iskanju podatkov v nedefiniranih zbirkah ne prispeva k pravni varnosti, na drugi strani pa je izvajanje takšne zaveze tudi nemogoče nadzirati. Sodišča naj vendarle del nalog prevzamejo tudi nase.

K 45. členu ZIZ

⁵ Odstavek določa: V sklepu o izvršbi sodišče navede, da je bil ta sklep izdan na podlagi podatkov, ki jih je posredoval upnik v predlogu za izvršbo in da sodišče resničnosti njihove vsebine ni preverilo, razen v primeru iz sedmega odstavka 40. člena in tretjega odstavka 46. člena tega zakona. Sodišče v sklepu o izvršbi na podlagi izvršilnega naslova hkrati opozori upnika, da bo moral v primeru dolžnikovega ugovora listine, na katere se je skliceval v predlogu za izvršbo, sodišču predložiti v izvorniku ali overjenem prepisu najkasneje v odgovoru na ugovor.

⁶ 146. člen ZPlaSS.

Veljavni ZIZ ne določa obsega obveščanja dolžnikovega dolžnika. V tretjem odstavku 45. člena le določa, da v določenih primerih sklep o izvršbi sodišče pošlje tudi dolžnikovemu dolžniku⁷. Na Pooblaščenca so se z zahtevo za varstvo obračali dolžniki, katerih **delodajalca je sodišče seznanilo ne le s sklepom o izvršbi, pač pa tudi z vsemi njegovimi prilogami (na primer s sodbo, ki je bila kot izvršilni naslov priložena predlogu za izvršbo in ostalimi dokazili, iz katerih je bil razviden temelj dolžnikove obveznosti), kar za izvedbo poplačila upnika nikakor ni potrebno.** Sodišču je pač potrebno verjeti, da je sklep o izvršbi izdalo zakonito, sodišču torej svoje odločitve dolžnikovemu dolžniku ni potrebno dokazovati z listinami, ki so bile podlaga za sklep o izvršbi. V izogib takšnemu ravnanju v prihodnje Pooblaščenec predlaga, naj se dolžnikov dolžnik seznanijo zgolj s sklepom o izvršbi, ne pa tudi z listinami, ki so njegova priloga ali podlaga za njegovo izdajo.

Zato naj se tretji in četrti odstavek 45. člena veljavnega ZIZ spremeni, tako da glasi:

»Sklep o izvršbi za izterjavo denarne terjatve, izdan na podlagi izvršilnega naslova, vroči sodišče tudi dolžnikovemu dolžniku, klirinško depotni družbi in sodišču, ki mora opraviti zaznambo sklepa v javni knjigi, sklep o izvršbi na denarna sredstva dolžnika pa tudi organizaciji za plačilni promet, pri kateri so ta sredstva. Sklepu o izvršbi, ki ga sodišče pošilja po tem odstavku, ne priloži prilog ali drugih listin, ki so del spisovne dokumentacije.

Sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine vroči sodišče izvršitelju in osebam oziroma organom iz prejšnjega odstavka v enakem obsegu kot po prejšnjem odstavku šele, ko postane pravnomočen.«

Pooblaščenec na tem mestu opozarja tudi na pošiljanje dokumentacije dolžniku, v kateri so tudi podatki mnogih drugih dolžnikov. To se dogaja predvsem v primerih, ko ima večji upnik (recimo mobilni operaterji) večje število dolžnikov in predlog za izvršbo proti vsem napišejo na en dokument. Dolžnik se na ta način, ko pridobi listine, kjer so skupno navedeni vsi dolžniki istega upnika, seznanijo s temi osebnimi podatki povsem nezakonito in nesorazmerno. Pooblaščenec predlaga, da se tudi za takšne primere v tej noveli najde ustrezna rešitev.

Lep pozdrav,

Informacijski pooblaščenec
Nataša Pirc Musar, univ.dipl.prav.,
pooblaščenka

⁷ Odstavek določa: Sklep o izvršbi za izterjavo denarne terjatve, izdan na podlagi izvršilnega naslova, vroči sodišče tudi dolžnikovemu dolžniku, klirinško depotni družbi in sodišču, ki mora opraviti zaznambo sklepa v javni knjigi, sklep o izvršbi na denarna sredstva dolžnika pa tudi organizaciji za plačilni promet, pri kateri so ta sredstva.